

Retouradres: Rijkswaterstaat | Postbus 2232 | 3500 GE Utrecht

RWS INFORMATIE

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

T.a.v. de [REDACTED]

Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Zuidersingel 3
8911 AV Leeuwarden
Postbus 2232
3500 GE Utrecht
T 088 797 44 00
F 088 797 44 12
www.rijkswaterstaat.nl

Kenmerk

RWS-2025/17320

Bijlage(n)

-

Datum 3 juli 2025

Onderwerp Aandachtspunten en afspraken toekomstige uitvoering
projectprocedure PAWOZ Eemshaven

Geachte heer [REDACTED],

Op verzoek van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) is in de periode van 25 november tot en met 15 december 2024 door Rijkswaterstaat (RWS) een review uitgevoerd op de 95%-versie van het plan-MER als onderdeel van de Integrale Effecten Analyse (IEA) van PAWOZ-Eemshaven (Programma Aansluiting Wind op Zee). In de zomer van 2025 wordt het programma vastgesteld.

In het plan-MER zijn de resultaten van het onderzoek naar de effecten van platforms en kabel-/leidingcorridors op de thema's milieu en ruimte beschreven. RWS heeft deze plan-MER gereviewd vanwege haar rol als beheerder en bevoegd gezag. De vergunbaarheid van de uit PAWOZ voortvloeiende projecten worden getoetst bij de daadwerkelijke vergunningaanvraag van het desbetreffende project.

Tijdens de reviewperiode heeft RWS diverse aandachtspunten geïdentificeerd in het plan-MER op het raakvlak van beheer en beleid.

Deze aandachtspunten voor de vervolgfase zijn 3 april jl. ambtelijk besproken met uw collega's. Met deze brief breng ik de belangrijkste punten, met de daarbij behorende afspraken die destijds zijn gemaakt, onder uw aandacht. Onderstaand worden deze per onderdeel beschreven.

Tijdens dit overleg is toegezegd dat de aandachtspunten worden meegenomen in de toekomstige projectprocedures voor de Net op Zee projecten ten Noorden van de Waddeneilanden (TNW) en Doordewind (DDW). Dat waardeer ik zeer. Vanuit beleidsmatig en beheersmatig perspectief ben ik dan ook gerustgesteld. De betreffende procedures starten na de vaststelling van het programma PAWOZ. De aandachtspunten en afspraken worden in de komende periode ook betrokken bij het nader onderzoek naar de tunnelvariant.

Kunstmatig eiland (Tunnelvariant)

Het programma stelt voor om voor de tunnelvariant een kunstmatig eiland binnen het kustfundament¹ te bouwen als intredepunt voor de tunnel. Dit kunstmatige eiland is geprojecteerd op de Ballonplaat, een zandbank welke onderdeel is van de Eemsmonding. Grote harde constructies zoals dit eiland zullen de bestaande

¹ Het kustfundament loopt van de duingebieden en zeekeringen op land tot de NAP -20m lijn in zee. Voor het handhaven van het kustfundament van de Noordzee is zandwinning nodig.

morfologische natuurlijke dynamiek van deze zandbank sterk gaan beïnvloeden. Voorkomen moet worden dat de veranderde dynamiek een impact heeft tot aan de beschermde Natura2000-eilanden Rottumerplaat en Rottumeroog met mogelijk erosie tot gevolg. Rond het beheer van deze eilanden is nu juist afgesproken dat hier niet wordt ingegrepen om het natuurlijke karakter niet te beïnvloeden. Ter aanvulling, op basis van het programma Noordzee is er voor mijn ministerie een coördinerende rol rond de besluitvorming van kunstmatige eilanden.

Het plan-MER heeft als uitkomst dat er geen negatief effect is. Echter wordt er niet ingegaan op de wijze waarop het eiland in stand gehouden moet worden (beheer en onderhoud) en de bijkomende zandvraag voor het onderhoud. De verwachting is dat gezien de hoge morfologische dynamiek in dit gebied hiervoor een inspanning vereist is waarvoor een extra beroep gedaan moet worden op de schaarse voorraad zand die nodig is voor het onderhoud van de Nederlandse kust. In Water Bodem Sturend heeft het kabinet de structurerende keuze gemaakt. *"We staan kustuitbreiding vooralsnog niet toe. Hiermee voorkomen we onnodige druk op onze zandvoorraad, die cruciaal is om de kust op orde te houden met het oog op zeespiegelstijging"* (zie brief aan de Tweede Kamer met kenmerk IenW/BSK-2022/283041)². In vervolgonderzoek moet hier aandacht aan worden besteed. Zie ook het volgende punt Zandwinning en kustlijnzorg.

Gemaakte afspraken kunstmatig eiland (tunnelvariant)

- Naar verwachting zal in het kader van het programma Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) besluitvorming plaatsvinden of de aanleg van een tunnel in procedure zal worden gebracht. Totdat er mogelijk een projectprocedure zal starten, is nader onderzoek naar het tracé en de locatie van het intredepunt nodig, gezien de vele aandachtspunten die er zijn rond de nu onderzochte locatie op de Ballonplaat. De bovenstaande punten dienen daar in ieder geval bij mee te worden genomen.
- Zodra de proceslijnen en het nog op te richten onderzoeksteam bij KGG rondom de tunnelvariant concreter zijn, vindt er een overleg plaats tussen KGG, IenW, Rijkswaterstaat en de betrokken adviesbureaus. Tijdens dit overleg worden de beleidsmatige, beheer- en onderhoud technische aspecten besproken en worden afspraken gemaakt over hoe deze binnen het onderzoek worden meegenomen.

Zandwinning en kustlijnzorg

De instandhouding van onze kustlijn en overstromingsveiligheid is afhankelijk van voldoende beschikbaarheid van winbaar zand op de Noordzee voor kustsuppleties. Kabels en leidingen afkomstig van windenergiegebieden doorsnijden de reserveringszone voor zandwinning en de daarbinnen gelegen vergunde zandwingebieden. Optimale tracering van kabels en leidingen in relatie tot zandwinning is daarom een belangrijk aspect van de afweging van corridors voor aanlanding, zoals deze bij PAWOZ zijn onderzocht. Het uitgevoerde onderzoek in het plan-MER is onvoldoende (gedetailleerd) om te kunnen vaststellen welke corridor het meeste effect heeft op zandwinning.

² <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c35e65eba0903d738ae26dab222462337b0d8de7/pdf>

Naast een verminderde beschikbaarheid van zand, ontstaat mogelijk een verhoogde vraag naar zand. De zogenoemde 'eilandstaarten' zijn aan hoge dynamiek onderhevig, met als gevolg dat de kabels en leidingen mogelijk blootspoelen. In deze situatie is dan op termijn extra beheer en onderhoud nodig, wat vervolgens een bijkomende impact heeft op natuur en kosten.

Dit kan mogelijk worden voorkomen door een zeer grote begraafdiepte, van de aan te leggen kabels/leiding, of de corridor westelijker te situeren.

De kust ter hoogte van Schiermonnikoog wordt momenteel niet actief onderhouden. Vertrekpunt is dat natuurlijke processen daar ongehinderd kunnen verlopen. In de toekomst kan het onder invloed van zeespiegelstijging nodig zijn om hier actief beheer te gaan voeren om het Groninger Wad en de dijken langs de Groningse Waddenkust beter te beschermen tegen golfaanval.

Gemaakt afspraken zandwinning en kustlijn zorg

- KGG, Rijkswaterstaat en IenW brengen tijdens de start van de projectprocedures in beeld wat er in de projectprocedures van DDW en TNW moet worden onderzocht over de effecten van de tracerings in het ontwerpprogramma PAWOZ op de beschikbare zandvoorraad.

Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) en Kaderrichtlijn Water (KRW)

In het plan-MER is verondersteld dat de KRM enkel in aangewezen beschermde KRM-gebieden, zoals de Borkumse Stenen, van toepassing is. De KRM is echter van toepassing op de gehele Noordzee. De huidige uitwerking van de effecten biedt daarom nu nog niet een volledig beeld.

De KRW en de relevantie ervan is in onvoldoende mate meegenomen in de beoordeling van de Waddenzee tracés. Zo is bijvoorbeeld zeegras alleen vanuit Natura 2000 beoordeeld terwijl deze ook vanuit de KRW moet worden beoordeeld. Hierdoor is er onvoldoende inzicht in of voldaan kan worden aan de doelstellingen van de KRW.

Gemaakte afspraken 3 april KRM en KRW

- KGG onderzoekt de mogelijkheid om in het plan-MER een passage op te nemen dat KRW en KRM in het project-MER nader onderzocht worden
- In het kader van het project-MER worden de effecten op de doelstellingen van de KRW en op de doelstellingen van de KRM voor het volledige Noordzee- en Waddengebied onderzocht.

Rijkswaterstaat Noord-Nederland

Datum

3 juli 2025

Ons kenmerk

RWS-2025/17320

Bijlage(n)

-

Onder dankzegging voor het goede overleg eerder dit jaar, zie ik een constructieve samenwerking tegemoet bij de procedures en onderzoeken die van start gaan nadat de besluitvorming van het programma PAWOZ is afgerond.

Hoogachtend,
Mede namens
De directeur Waterkwaliteit en Grote Wateren, en
De directeur Waterveiligheid, Rivieren en Zee,
(Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, DG Water en Bodem)

hoofdingenieur-directeur,
Rijkswaterstaat Zee en Delta

[Redacted]

hoofdingenieur-directeur,
Rijkswaterstaat Noord-Nederland,

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]